

“Vaikų ir jaunimo, grįžusių ir lygtinai paleistų iš įkalinimo įstaigų bei nuteistų bausmėmis, nesusijusiomis su laisvės atėmimu, resocializacija. Tinklo kūrimas”

Projekto rengėjo (rengėjų) pavadinimas, adresas, telefonai, el. pašto adresas.

Viešoji įstaiga Šeštojo policijos komisariato jaunimo klubas

Adresas: Justiniškių 109 A, Vilnius, el.p. info@policeclub.lt

www.policeclub.lt

Projekto vadovė:

Tatjana Černiavskienė, Vilniaus miesto vyriausiojo policijos komisariato Organizacinio skyriaus Viešųjų ryšių poskyrio vyresnioji specialistė, tel.: (8~5) 238 7209, +370 614 90780, faksas (8~5) 238 7209, el. p.

tatjana@policeclub.lt.

3. Informacija apie projektą:

3.1. esamos situacijos (problemos) analizė;

Nusikalstamumui ir kalinių skaičiaus didėjimui bus užkirstas kelias tik tada, kai šalyje bus rūpinamasi teistų asmenų priežiūra ir jiems bus suteikiama būtina pagalba integruojantis į visuomeninį gyvenimą.

Lietuvoje nėra veiksmingos buvusiųjų nuteistųjų integracijos į visuomenę ir resocializacijos sistemos. Nedarbas, nesėkmingos prieglobsčio, grįžus iš įkalinimo įstaigos, paieškos, nutrūkė ryšiai su šeima - svarbūs veiksniai, lemiantys pakartotinus nusikaltimus. Neužimtumas yra padidintos rizikos faktorius.

Iš viso per 2004 m. 1 pusmetį Vilniaus miesto darbo biržoje užregistruota asmenų, grįžusių iš laisvės atėmimo vietų – 484, iš jų registravosi 171 (35,3 proc.) jauni (iki 25 metų amžiaus) asmenys.

Iš jų pagal išsilavinimą:

turintys pradinį bendro lavinimo išsilavinimą - 37 (21.6 proc.);

pagrindinį bendro lavinimo – 72 (42.1 proc.);

vidurinį bendro lavinimo – 14 (8.2 proc.);

pradinį su profesine kvalifikacija – 6 (3,5 proc.);

pagrindinį su profesine kvalifikacija – 28 (16,4 proc.);

vidurinį su profesine kvalifikacija – 14 (8,2 proc.);

Dauguma buvusių kalinių darbo rinkoje yra pasyvūs, jie patys nesuinteresuoti dirbti. Daugelis jų nori susirasti nekvalifikuotą darbą, pvz., sargo ar krovėjo. Toks darbas nereikalauja specialių žinių, didesnės atsakomybės ir paprastai suvokiamas vien tik kaip priemonė išgyventi. Buvę kaliniai nepageidauja mokytis profesijos, ar persikvalifikuoti, atsisako dalyvauti viešuosiuose ar remiamuose darbuose, grupinės paieškos programose.

Taip pat susiduriama su neigiamu daugelio darbdavių požiūriu į siūlomus įdarbinti grįžusius iš įkalinimo įstaigų asmenis. Daliai buvusių kalinių ypač reikalinga socialinė ir psichologinė pagalba, nes akivaizdu, jog patys savimi šie žmonės jau neįstengia pasirūpinti, dauguma jų turi rimtų sveikatos sutrikimų, yra giliai įklimpę į alkoholizmo ar narkomanijos liūną. Kiti yra pasiryžę nebekartoti praeities klaidų, tačiau, susidūrę su socialiniais bei ekonominiais sunkumais, patyrę neigiamų stereotipų poveikį, ryžtasi naujiems nusikaltimams.

Šiuo metu yra nemažai valstybinių teisinių dokumentų, reglamentuojančių įvairias socialinės paramos sritis asmenims, grįžusiems iš įkalinimo įstaigų, kuriamos naujos programos, numatomi ir vykdomi eksperimentai. Tačiau vis dėl to pastebimas nepakankamai efektyvus, o kartais net neveiksmingas jų praktinis pritaikymas, kurį iliustruoja pakartotinių nusikaltimų skaičiaus augimas. Labai mažas procentas žmonių, grįžusių iš įkalinimo vietų, yra įdarbinama per valstybines darbo biržas, įtraukiama į vertingą visuomenės gyvenimą.

Tik atskiros nevyriausybines organizacijos bando gelbėti padėti, tačiau neturėdamos nuolatinio finansavimo, negali vykdyti tęstinio darbo. Tokiu būdu tik maža dalis nuteisto jaunimo gauna vienkartinę ir trumpalaikę pagalbą. Tinklo, jungiančio įvairių institucijų bendradarbiavimą, sukūrimas ne tik padėjo adaptuoti jau nuteistą jaunimą, bet ir vykdo ankstyvąją prevencinę veiklą. Todėl viena iš pagrindinių institucijų šiame tinkle buvo policija. Ji disponuoja informacija, kuri yra signalas, kad tokiam jaunuoliui reikalinga pagalba ir kurią pagal savo kompetenciją galėjo suteikti organizacija-tinklo dalyvė.

Įgyvendinant projektą, paslaugos buvo suteiktos 13 jaunuoliams, grįžusiems, lygtinai paleistiems iš įkalinimo įstaigų bei nuteistų bausmėmis, nesusijusiomis su laisvės atėmimu. Dalis jų – visuomenės nepriimami, ignoruojami, atstumiami ir užmiršti šeimų. Tipiški šių šeimų gyvenimo bruožai – visiškai nepaisomi vaikų interesai bei poreikiai, tėvų nenoras auklėti savo vaikų, nepriežiūra, apleidimas, skurdas.

Projekto dalyvių amžius: 14-21 metas. Jiems reikėjo padidinto, specifinio dėmesio – maitinome ir apmėginome, suteikėme galimybių save pažinti ir realizuoti, išmokyti įsitvirtinti gyvenime ne agresijos pagalba, o pozityvia veikla.

3.2. tikslas;

- visuomenėje esančių žmoniškųjų išteklių pritraukimas, siekiant marginalinių jaunimo grupių nusikalstamumo prevencijos;
- sukūrėme veikiantį įvairių institucijų (įstaigų, organizacijų) bendradarbiavimo tinklą Vilniuje, padedantį nusikaltusiems ir atlikusiems bausmę jaunuoliams resocializuotis bei sėkmingai integruotis į visuomenę, įgyti išsilavinimą ir specialybę, rasti nuolatinę darbo vietą.
- suteikėme darbdaviams galimybę įveikti neigiamus stereotipus tikslinės grupės atžvilgiu atsižvelgiant į europinę patirtį.

3.3. uždaviniai;

- sprendžiant neužimtumo, arba „asocialaus užimtumo“ problemas, kompleksiskai dirbome su tėvais, socialiniais darbuotojais, švietimo įstaigų darbuotojais, teisininkais, kitų institucijų atstovais.
- sudarėme tarp-institucinį bendradarbiavimo pagrįstą tinklą, suteikiantį jaunuoliams galimybę įgyti formalų išsilavinimą, informuosiantį profesinės veiklos pasirinkimo klausimais.
- sudarėme neformalaus ugdymo galimybes linkusiems nusikalsti jaunuoliams, mokėme socialiai priimtų problemų sprendimo būdų, formuojant pozityvius dorovinius, socialinius elgesio būdus.
- organizavome individualų darbą su rizikos grupės jaunuoliais, teikiant pirmines medicinines, psichologines, socialines, teisines paslaugas.

3.4. priemonės;

Projekto vykdymo veiksmų sąrašas:

- Projekto dalyvių profesinis informavimas, orientavimas, konsultavimas, socialinių ir profesinių įgūdžių, žinių ir gebėjimų ugdymas.
- Darbuotojų, dirbančių su nuteistais arba paleistais iš laisvės atėmimo vietų, mokymai ir kvalifikacijos kėlimas.
- Aktyvios darbo rinkos politikos priemonių įgyvendinimas asmenims, paleistiems iš laisvės atėmimo vietų ir užsiregistravusiems darbo biržoje.
- Laisvalaikio organizavimas.

Veiksmų sąrašas (atlikti darbai)	Mėnuo	Atsakingas vykdytojas	Pastabos
I etapas Projekto pristatymas	Balandis	Vilniaus miesto VPK Šeštojo policijos komisariato jaunimo klubas.	Visa projekto veikla buvo nuolatinio pobūdžio ir ji buvo derinama atsižvelgiant į kiekvieno iš 13 projekto dalyvių poreikius ir galimybes.

II etapas Projekto vykdymas Veiklos: 1. renginiai; konferencija, šventės. 2. laisvalaikio organizavimas sportas , medžio drožyba, dailės terapija, muzikos terapija, informatika, 3. konsultacijos: psichologo, soc. pedagogo, teisininko, soc. įgūdžių lavinimas.	Nuolat nuo 2005m. birželio mėn. iki 2005m. Gruodžio mėn.	Vilniaus miesto VPK Šeštojo policijos komisariato jaunimo klubas, Vilniaus pedagoginio universiteto Socialinės komunikacijos institutas, Kalėjų Departamento prie Teisingumo Ministerijos Vilniaus regiono pataisos inspekcijos Vilniaus miesto ir rajono pataisos inspekcija, Lietuvos socialinės gerovės asociacija.	
III etapas Projekto uždarymas pristatymas visuomenei, paruošėme ledinį leidybai, anketavimas, apklausa, rezultatų aptarimas ir sklaida.	gruodis	Vilniaus miesto VPK Šeštojo policijos komisariato jaunimo klubas.	

Teikiamos paslaugos:

- Grupiniai bei asmeniniai pokalbiai, diskusijos. Jaunuoliams padėjome spręsti įvairias problemas, policijos pareigūnai supažindino su Lietuvos Respublikos įstatymais ir poįstatyminiais aktais, kurie reglamentuoja narkomanijos klausimus. Pateikėme informaciją, žinias ir literatūrą apie narkotikų žalą.
- Sportinės treniruotės ir aktyvūs žaidimai. Skatinome jaunuolius domėtis įvairiomis sporto šakomis bei aktyviai sportuoti.
- Muzikos, dailės terapija. Praktiniai bei teoriniai užsiėmimai, kuriuose jaunuoliai buvo supažindinami su įvairiomis technikomis, mokomi atsipalaiduoti, susikaupti, atsikratyti agresijos, įveikti depresiją, perorientuoti neigiamas mintis ir potraukį žalingiems polinkiams į pozityvią mąstyseną.
- Bendradarbiavimas su socialiniu pedagogu ir psichologu jaunuoliams, kuriems buvo reikalinga kvalifikuota pagalba bei elgesio korekcija.
- Paskaitos, padedančios problematiškiems jaunuoliams integruotis į pažangią visuomenę, teisingai išspręsti savo problemas.
- Turiningas laisvalaikio organizavimas Jaunimo klube.
- Kompiuterinio raštingumo ugdymas.
- Išvykos į kultūros įstaigas.
- Ekskursijos.
- Visuomeninis darbas (bendruomenės, vietovės ir pan. labui).
- Kitos (pamokų ruošą, higienos įgūdžių lavinimas).
- Maitinimas.
- Šeimų lankymas namuose.

3.5. vykdymo trukmė, tęstinumas;

Nuo 2005 m. balandžio mėn. iki 2005 m. gruodžio 30 d.

Įgyvendinus projektą 2005 m. planuojama, gavus papildomų lėšų, tęsti jo įgyvendinimą ir 2006 m. Turime pakankamai gerą materialinę–techninę bazę bei žmogiškuosius išteklius (sporto, renginių salę, dailės studiją, psichologinės reabilitacijos kabinėtą, treniruoklių salę ir pan.). Atsižvelgiant į galimybes, bus suteikiama reikalinga pagalba tiek buvusiems projekto dalyviams, tiek naujiems asmenims.

3.6. vykdytojai;

Viešoji įstaiga Šeštojo policijos komisariato jaunimo klubas.

3.7. dalyviai (tikslinė grupė);

Jauni (iki 21 metų amžiaus) rizikos grupės asmenys (13), grįžę, lygtinai paleisti iš įkalinimo įstaigų bei nuteisti bausmėmis, nesusijusiomis su laisvės atėmimu.

3.8. vykdymo vieta;

Vilniaus miesto VPK Šeštojo policijos komisariato jaunimo klubas.
Justiniškių g. 109A, Vilnius.

3.9. partneriai, rėmėjai;

- Vilniaus miesto savivaldybė.
- Vilniaus pedagoginio universiteto Socialinės komunikacijos institutas.
- Kauno nepilnamečių tardymo izoliatoriaus – pataisos namai (toliau-NTI-PN).
- Kalėjimų Departamento prie Teisingumo Ministerijos Vilniaus regiono pataisos inspekcijos Vilniaus miesto ir rajono pataisos inspekcija.
- Vilniaus darbo birža.
- Lietuvos socialinės gerovės asociacija.
- UAB „Penki kontinentai“.
- Vilniaus priklausomybės ligų centras.

3.10. sąmata;

Kokioms veikloms prašoma lėšų	Lėšos iš Nuteistųjų ir asmenų, paleistų iš laisvės atėmimo vietų, socialinės adaptacijos 2004-2007 metų programos tūkst. Lt	Savivaldybės lėšos tūkst. Lt	Kiti finansavimo šaltiniai tūkst. Lt	Iš viso 2005 metams tūkst. Lt
1. Individualus darbas su nepilnamečiais ir socialinių įgūdžių lavinimas.	5350 Lt.			5350 Lt.
2. Socialinis profesinis orientavimas.	22 400 Lt.			22 400 Lt.
3. Socialinės paslaugos: maitinimas; apranga; socialinė psichologinė pagalba; pirminė medicininė pagalba. teisinės paslaugos; transportavimas	30 400 Lt.		6 400 Lt.	36 800 Lt.
5. Projekto sklaida. dalinis konferencijos finansavimas; seminarai; projekto pristatymas spaudoje.	5000 Lt.		10 000 Lt.	15 000 Lt.
6. Leidyba.			5000 Lt.	5000 Lt.

7. Laisvalaikio organizavimas: sportas, medžio drožyba, dailės terapija, muzikos terapija, informatika.			50 000 Lt.	50 000 Lt.
9. Projekto administravimas.	11 520 Lt.			11 520 Lt.
Iš viso:	74 670 Lt.		71 400 Lt.	146 070 Lt.

3.11. rezultatai;

Dirbant su teistais nepilnamečiais mes susiduriame su daugybe problemų, kurių kartais nėra galimybių išspręsti. Nėra tinklo, kuris vienybę daugybę įstaigų, galinčių padėti jaunam žmogui pasikeisti, suteiktų galimybę tobulėti, galinčių užkirsti kelią jaunuolių nusikalstamumui. Policijos jaunimo klubas - tai lyg tokios sistemos, tokio tinklo mini modelis. Mes turime realią galimybę padėti vaikui, jo šeimai. O tokia pagalba gali išspręsti daug problemų. Bendradarbiaujant su projekto partneriais keliems vaikams surastos ugdymo įstaigos, kurios klubo tarpininkavimo dėka juos priėmė. Taip pat klubo tarpininkavimo dėka vaikams suteikiama galimybė gydytis nuo narkomanijos. Didelę įtaką turėjo bendravimas klubo darbuotojų su įeinančių į tinklą institucijų specialistais, keičiamės informacija, teikiame konsultacijas. Tokiu būdu kartais pavyksta užkirsti kelią nesklaidumams ir problemoms vaikų gyvenime.

Tokios sistemos privalumas ir esmė – glaudus bendradarbiavimas, keitimasis informacija, operatyvus problemų sprendimas. Tokia sistema užtikrina visapusišką pagalbą, paramą vaikui, jo šeimai. Tai beveik garantuota sėkmė.

Projekto dalyviai buvo iš labai sunkių šeimų, jų tėvai yra jau susiformavusios asmenybės ir juos vargu ar pavyktų pataisyti, tačiau tokiose šeimose augantiems vaikams tikrai dar galima padėti. Projekto vykdymo metu jaunuoliai buvo ruošiami savarankiškam gyvenimui, jiems buvo aiškinama ir rodoma, kad galima gyventi kitaip, negu gyvena jų tėvai. Galima kitaip leisti laiką, kažkuo domėtis, nevartoti alkoholio, narkotikų, nekalbėti žargonu. Buvo aiškinama, kad ištikus nesėkmei, nereikia nuleisti rankų, o reikia vėl bandyti išsitiesti, siekti užsibrėžtų tikslų. Tarpininkavome, teikėme informaciją, ko negali padaryti daugelis tėvų.

Projekto partneriai itin akcentavo bendradarbiavimo svarbą, kadangi tokiu būdu įskaitoje esančio nepilnamečio elgesio kontrolė sustiprėjo, tai mažina pakartotinio nusikalstamumo riziką. Labai svarbu, kad teistų nepilnamečių suptų kompleksinė sistema, sudaryta iš švietimo, socialinės apsaugos, medicininės – psichologinės bei teisinių sferų.

Projekto poveikis buvo įvertintas organizavus detalią projekto dalyvių apklausą. Projekto dalyviai patys įvardino tiek teigiamus, tiek neigiamus projekto įgyvendinimo aspektus. Taip pat poveikio rezultatas buvo matomas iš projekto dalyvių aktyvumo, laisvalaikio užimtumo ir įsidarbinimo faktų.

Projektas buvo įvertintas ir policijos įvaizdžio kitimo aspektu. Buvo stengiamasi pakeisti policijos pareigūno įvaizdį tokio jaunimo tarpe. Iš projekto dalyvių atsiliepimų pareigūnas buvo suprantamas kaip vyresnysis draugas, patarėjas, pagalbininkas (nepilnamečių reikalų specialistų – inspektorius paskaitos, pokalbiai, diskusijos, bendrų renginių ruošimas ir dalyvavimas), o ne kaip represinės – baudžiamosios struktūros atstovas.

2005 m. Policijos jaunimo klubo vykdytas projektas “Vaikų ir jaunimo, grįžusių ir lygtinai paleistų iš įkalinimo įstaigų bei nuteistų bausmėmis, nesusijusiomis su laisvės atėmimu, resocializacija. Tinklo kūrimas” LR Vaiko teisių apsaugos kontrolierės Rimantės Šalaševičiūtės nuomone, yra viena iš trūkstamų grandžių nepilnamečių justicijos sistemoje. Policijos jaunimo klubo minimaliomis tiek finansinių, tiek žmoniškųjų resursų sąnaudomis vykdytas eksperimentinis projektas su nuteistais nepilnamečiais, paneigia visuomenėje gają nuostatą, kad nusikalsti linkęs nepilnamečis negali tapti pilnaverčiu visuomenės nariu bei patvirtina tampraus tarpžinybinio bendradarbiavimo būtinybę ir galimybę pasiekti teigiamus nepilnamečių teisės pažeidėjų resocializacijos efektus.